

**Rahvusvaheline konventsioon rassilise diskrimineerimise kõigi vormide
likvideerimise kohta**

Rassilise diskrimineerimise likvideerimise komitee

69. istung

31. juuli – 18. august 2006

Konventsiooni artikli 9 alusel esitatud liikmesriikide aruannete arutamine

Rassilise diskrimineerimise komitee lõppmärkused

Tõlge

EESTI

1. Komitee arutas oma 31. juulil ja 2. augustil 2006 peetud 1761. ja 1762. kohtumisel ühes dokumendis esitatud Eesti kuuendat ja seitsmendat perioodilist aruannet (CERD/C/SR.1761 ja 1762), mis tuli esitada vastavalt 2002. ja 2004. aastal 14. ja 15. augustil 2006 peetud 1778. ja 1779. kohtumisel (CERD/C/SR.1778 ja 1779) võttis komitee vastu järgmised lõppmärkused.

A. Sissejuhatus

2. Komitee tervitab aruannet ning avatud ja konstruktiivse dialoogi jätkumist liikmesriigiga. Komitee tervitab ka asjaolu, et aruanne käsitleb osa muresid ja soovitusi, mida komitee tõstatas oma eelmistes lõppmärkustes, ning hindab delegatsiooni pingutusi komitee liikmete arvukatele küsimustele vastamisel.

3. Komitee märgib heakskiitvalt ära mittetulundusühingute kaasamise aruande koostamisse ning viitamise nimetatud ühingute kommentaaridele.

B. Positiivsed aspektid

4. Komitee märgib ära Riigikohtu otsused võrdsuse ja perekonnaelu kaitse põhimõtte kohta, mis tunnistavad põhiseaduse vastaseks mitmed otsused, millega keelduti elamisloa andmisest üksnes sisserände piirarvu täitumise tõttu.

5. Komitee kiidab heaks liikmesriigi jätkuvad pingutused ergutada mitte-eestlaste sotsiaalset integratsiooni, sealhulgas uue riikliku integratsiooniprogrammi kavandatava vastuvõtmise aastateks 2008–2013 pärast käimasoleva programmi lõppemist.

6. Komitee tunnustab asjaolu, et mittekodanikel on Eestis õigus osaleda kohalikel valimistel.

7. Komitee tunnustab ka liikmesriigi jõupingutusi inimkaubanduse vastu võitlemisel, sealhulgas inimkaubanduse vastu võitlemise riikliku tegevuskava vastuvõtmist 2006. aasta jaanuaris.

8. Komitee tunnustab liikmesriigi pingutusi Internetis vaenu õhutavate avalduste vastu võitlemisel.

C. Mured ja soovitused

9. Tunnustades küll mittekodanike võimalusi osaleda kultuuri- ja haridusasutuste ning vähemusrahvuste usukoguduste tegevuses, märgib komitee siiski, et praegune vähemusrahvuse ametlik definitsioon, mis on sätestatud 1993. aasta vähemusrahvuste kultuuriautonoomia seaduses, jätab välja mittekodanikud, s.o kategooria, mis hõlmab ka kodakondsuseta pikaajalisi elanikke. Komitee on mures, et selline olukord võib viia asjakohaste gruppide võõrandumiseni Eesti riigist ja ühiskonnast (art 1).

Komitee soovib täiendada 1993. aasta vähemusrahvuste kultuuriautonoomia seaduse vähemusrahvuse definitsiooni nii, et see hõlmaks ka mittekodanikke, eriti kodakondsuseta pikaajalisi elanikke. Komitee soovib ka täiendavat selgitust liikmesriigi poolt “etniliste” vähemuste või gruppide ja “rahvuslike” vähemuste vahel vahe tegemise kohta.

10. Komitee tunnustab õiguskantsleri seaduse 1. jaanuari 2004. aasta muudatust, mis annab õiguskantslerile pädevuse lahendada eraõiguslike isikute vahel diskrimineerimise üle tekkinud vaidlusi. Siiski märgib komitee kahetsusega, et õiguskantsleri läbiviidav lepitusmenetlus jääb piiratud vahendiks konventsiooniga tagatud õiguste kaitsele, ning märgib ära, et liikmesriigis puudub riiklik inimõiguste institutsioon, mis oleks loodud kooskõlas “Inimõiguste edendamise ja kaitse riiklike asutuste staatust ja tegevust reguleerivate põhimõtetega” (art 2 (1)).

Komitee soovib liikmesriigil kaaluda riikliku inimõiguste institutsiooni asutamist, mis oleks kooskõlas “Inimõiguste edendamise ja kaitse riiklike asutuste staatust ja tegevust reguleerivate põhimõtetega” („Pariisi printsiibid”, Peaassamblee resolutsiooni 48/134 lisa).

11. Tunnustades karistusseadustikku 2004. aasta juulis tehtud muudatusi, mis sätestavad erinevad karistumäärad rassilise diskrimineerimise juhtumite korral, ja asjaolu, et liikmesriik väljendas oma kavatsust riigisisest üle võtta Euroopa Ühenduse direktiiv 2000/43/EÜ rassilise diskrimineerimise vastu, jääb komitee siiski murelikuks kõikehõlmavate diskrimineerimisvastaste õigusaktide puudumise tõttu, eriti tsiviil- ja haldusvaldkondades (art 2 (1) (d)).

Komitee soovib liikmesriigil välja töötada kõikehõlmavad diskrimineerimisvastased õigusaktid kooskõlas konventsiooni sätetega, eriti eluaseme-, tervishoiu, sotsiaalhoolduse (kaasa arvatud pensionid), hariduse ja avalikele teenustele juurdepääsu valdkonnas ning võtta oma õigusaktidesse üle Euroopa Ühenduse direktiiv 2000/43/EÜ.

12. Komitee on mures, et mõni televisiooniprogramm võib portreerida romide kogukonda diskrimineerival kujul ning et liikmesriik pole võtnud tarvitusele küllaldasi meetmeid selle probleemiga tegelemiseks (art 4 (a) ja art 7).

Komitee soovib liikmesriigil julgustada meediat mängima aktiivset rolli selliste eelarvamuste ja negatiivsete stereotüüpide vastu võitlemisel, mis võivad viia rassilise diskrimineerimiseni, ning võtta kasutusele kõik vajalikud meetmed, et võidelda rassismi vastu meedias, sealhulgas juurdluste ja sanktsioonide kaudu karistusseadustiku paragrahvi 151 alusel kõigi nende suhtes, kes õhutavad rassivaenu.

13. Komitee on mures, et vene keelt kõnelevatesse vähemustesse kuuluvad isikud on süüdi mõistetud kinnipeetavate seas esindatud ebaproportsionaalselt suurel hulgal ja kompetentsete organite soovitudele vaatamata ei ole veel korraldatud mingit spetsiifilist uuringut selle asjaolu põhjuste väljaselgitamiseks (art 5 (b)).

Komitee soovib liikmesriigil korraldada uuring, et põhjalikult uurida vene keelt kõnelevate vähemuste ebaproportsionaalse esindatuse põhjusi süüdi mõistetud kinnipeetavate hulgas, leidmaks adekvaatseid lahendusi selle olukorraga tegelemiseks. Komitee soovib, et liikmesriik kaasaks nimetatud uuringu tulemused oma järgmisesse perioodilisse aruandesse.

14. Komitee kordab oma eelnevat muret, et põhiseaduse paragrahv 48 tunnustab õigust kuuluda erakondadesse ainult Eesti kodanike puhul (art 5 (c)).

Võttes arvesse kodakondsuseta pikaajaliste elanike suurt arvu Eestis, soovib komitee liikmesriigil tõsiselt kaaluda mittekodanike erakondades osalemise võimalust.

15. Kuigi komitee tunnustab liikmesriigi poliitilist soovi hoida alal oma kultuuripärandit, ja ka liikmesriigi võetud positiivseid meetmeid laialdasema juurdepääsu tagamiseks naturalisatsiooniprotsessile, eriti riigi rahastatud keelekursuste kaudu, kordab komitee oma muret kodakondsuse seaduses sisalduvate Eesti kodakondsuse saamiseks nõutavate karmide keelenõuete pärast. Komitee märgib kahetsusega, et liikmesriik ei ole ikka veel täitnud komitee eelmistes lõppmärkustes tehtud soovitusi ühineda kodakondsusetuse vähendamise konventsiooniga ja kodakondsuseta isikute staatuse konventsiooniga (art 5 (d) (iii)).

Arvestades märkimisväärset hulka kodakondsuseta inimesi, soovib komitee liikmesriigil teha edasisi pingutusi, et täiustada ja lihtsustada juurdepääsu naturalisatsioonile. Eriti soovib komitee, et liikmesriik kaaluks kõigile kodakondsuse taotlejatele kõrgekvaliteediliste ja tasuta keelekursuste võimaldamist ning suurendaks oluliselt teadlikkust naturalisatsiooni ja selle eeliste kohta. Komitee kordab liikmesriigile oma üleskutset ratifitseerida kodakondsusetuse vähendamise konventsioon ja kodakondsuseta isikute staatuse konventsioon.

16. Kuigi komitee tunnustab liikmesriigi tehtud pingutusi tööhõive vallas, kaasa arvatud integratsiooniprogrammi raames aastateks 2004–2007 väljatöötatud tegevuskavasid, jääb ta siiski murelikuks töötuse kõrge taseme pärast vähemuste, eriti vene keelt kõnelevate vähemuste hulgas. Komitee kordab oma eelnevat muret, et eesti keele valdamise nõude ulatus, kaasa arvatud erasektoris, võib omada

diskrimineerivat mõju töökohtade kättesaadavusele selle kogukonna liikmete jaoks (art 5 (e) (i)).

Komitee soovib tööturul diskrimineerimist ja igasugust diskrimineerivat praktikat keelavate õigusaktide täielikku rakendamist ja edasiste meetmete võtmist töötuse vähendamiseks vähemuskogukondade liikmete hulgas, keskendudes muu hulgas kutseväljaõppele ning pakkudes kõrgekvaliteedilist ja riigi poolt toetatud keeleõpet, eriti vene keelt kõnelevate vähemusgruppide liikmetele.

17. Tunnustades liikmesriigi pingutusi programmide ja projektide rakendamisel tervishoiu valdkonnas, eriti HIV/AIDS ennetamiseks ja raviks, on komitee mures suure HIV/AIDS leviku pärast vähemusgruppidesse kuuluvate inimeste hulgas (art 5 (e) (iv)).

Komitee soovib liikmesriigil jätkata programmide ja projektide elluviimist tervishoiu valdkonnas, pöörates eritähelpanu vähemustele ja nende ebasoodsale olukorrale. Komitee julgustab liikmesriiki võtma tarvitusele edasisi meetmeid HIV/AIDS vastu võitlemiseks.

18. Kuigi komitee tunnistab, et olemasolev programm suurendab romi laste haridusvõimalusi, on ta mures koolis käivate romide piiratud osakaalu pärast (art 5 (e) (v)).

Komitee juhib liikmesriigi tähelepanu oma XXVII üldisele soovitusel romide diskrimineerimise vältimise kohta ning soovib liikmesriigil rohkem tegelda romi laste vähese kooliskäimisega, sealhulgas värvata lisatöötajaid romide seast ja propageerida kultuuridevahelist haridust.

19. Komitee on mures, et väga vähestes rassilise diskrimineerimise juhtumites on isikuid süüdi mõistetud ja karistatud (art 6).

Komitee tuletab liikmesriigile meelde, et asjaolu, et rassilise diskrimineerimise kohta kaebusi ei ole, võib olla tingitud peamiselt asjaomaste õigusaktide puudumisest või inimeste vähesest teadlikkusest õiguskaitsevahendite olemasolust. Samuti võib see olla tingitud ametivõimude ebapiisavast tahtest tegelda diskrimineerimiskaebustega. Komitee soovib liikmesriigil tagada asjaomaste sätete olemasolu õigusaktides ning teavitada üldsust õiguskaitsevahendite olemasolust rassilise diskrimineerimise valdkonnas.

20. Komitee märgib, et kuigi vähemuste, eriti vene keelt kõneleva vähemuse hulk on Eestis väga suur, on ta mures, et ainult 4,8%-l Eesti televisioonist on kakskeelne saateprogramm.

Komitee soovib liikmesriigil töötada välja ning viia ellu massimeedias erapooletut ja tasakaalustatud keelepoliitikat, et ära hoida ja kõrvaldada rassilist diskrimineerimist selles valdkonnas.

21. Komitee kordab oma soovitust, et liikmesriik võtaks konventsiooni täitmisel arvesse Durhani deklaratsiooni ja tegevuskava asjaomaseid sätteid, eriti mis puudutvad konventsiooni artikleid 2–7. Komitee soovib samuti, et liikmesriik

kajastaks oma järgmises perioodilises aruandes informatsiooni tegevuskavade ja teiste meetmete kohta, mis on võetud Durbani deklaratsiooni ja tegevuskava täitmiseks.

22.Komiteel on julgustav teada, et tehnilisele viivitusele vaatamata kavatseb liikmesriik teha deklaratsiooni konventsiooni artikli 14 alusel, ning komitee kordab veel kord üle, et liikmesriik seda teeks.

23.Komitee soovib tungivalt liikmesriigil ratifitseerida konventsiooni artikli 8 lõike 6 muudatused, mis võeti vastu 15. jaanuaril 1992 liikmesriikide 14. kohtumisel ja kiideti heaks Peaassamblee resolutsiooniga 477111. Siinjuures viitab komitee Peaassamblee 20. detsembri 2004 resolutsioonile 59/176, milles Peaassamblee kutsus liikmesriike üles kiirendama konventsiooni artikli 8 lõike 6 muutmise ratifitseerimist ning teavitama peasekretäri viivitamatult muudatuse heakskiitmisest.

24.Komitee julgustab liikmesriiki ratifitseerima rahvusvahelist konventsiooni kõigi migranttöölise ja nende perekonnaliikmete õiguste kaitseks.

25.Komitee märgib ära, et liikmesriik ei ole ratifitseerinud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni 12. lisaprotokoll, ning soovib seda teha.

26. Komitee soovib, et liikmesriigi aruanded oleksid avalikkusele vabalt kättesaadavad, alates nende esitamisest riigis räägitavates põhilistes keeltes, kaasa arvatud vähemuste keeltes, ning et samamoodi avaldataks ka komitee lõppmärkused aruannete kohta.

27.Protseduurireegli 65 § 1 kohaselt tuleb liikmesriigil esitada ühe aasta jooksul komiteele informatsioon selle kohta, kuidas on järgitud punktides 11, 15 ja 16 sisalduvaid komitee märkusi.

28. Komitee soovib liikmesriigil esitada oma 8. ja 9. perioodilise aruande koos ühe aruandena 20. novembril 2008 ning käsitleda selles kõiki punkte, mis on tõstatatud käesolevates lõppmärkustes.
